

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПОЛІСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет економіки та менеджменту

ЗАТВЕРДЖЕНО

Голова приймальної комісії

Олег СКИДАН

2025 р., протокол № 4

ПРОГРАМА

комплексного вступного випробування за фахом
при зарахуванні на навчання
на основі освітнього ступеня бакалавр, спеціаліст, магістр
для здобуття освітнього ступеня бакалавр
ОП «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність»

ПРОГРАМА ФАХОВОГО ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ ОП «ПІДПРИЄМНИЦТВО, ТОРГІВЛЯ ТА БІРЖОВА ДІЯЛЬНІСТЬ»

Тема 1. Соціально-економічні основи підприємництва

Виникнення та еволюція поняття «підприємництво». Роль підприємництва в суспільстві. Підприємництво як вид господарської діяльності. Ознаки підприємництва. Основні функції підприємництва. Економічна основа підприємництва. Суб'єкти та об'єкти підприємницької діяльності. Правова база розвитку підприємництва. Засади підприємницької діяльності в Україні.

Тема 2. Об'єктивні засади функціонування підприємництва

Форми суспільного виробництва. Товарне виробництво – матеріальна основа виникнення підприємництва. Ринок та його функції. Закон попиту. Закон пропозиції. Чинники впливу на пропозицію. Взаємодія попиту та пропозиції, ринкова рівновага.

Структура ринку і умови досконалої конкуренції. Олігополія. Монополістична конкуренція. Ринкова інфраструктура.

Мотивація підприємництва. Прибуток як винагорода за підприємництво.

Тема 3. Економічна свобода і підприємництво

Економічна свобода як основна передумова розвитку підприємництва. Складові економічної свободи: економічна самостійність, економічна відповідальність, економічна рівноправність. Рушійні сили розвитку підприємництва. Економічний інтерес та конкуренція як джерела розвитку підприємництва. Підприємство як соціально-економічна та ділова творчість людини. Умови та принципи підприємницької діяльності.

Тема 4. Приватна власність на землю і майно – основа розвитку підприємництва

Поняття власності і права власності. Відносини власності. Форми власності в Україні. Зміст права власності. Здійснення права власності. Право господарського відання і право оперативного управління як засоби здійснення права власності. Набуття і припинення права власності. Види права власності. Захист права власності.

Особливості господарювання на власних і орендованих землях. Організаційні та правові аспекти відносин орендарів і орендодавців.

Тема 5. Організаційно-правові форми підприємництва

Підприємство як суб'єкт підприємницької діяльності. Основні види підприємств та їх організаційні форми. Господарські товариства як суб'єкти підприємництва та їх види. Особливості створення та функціонування акціонерних товариств, товариств з обмеженою відповідальністю, товариств з додатковою відповідальністю, повних товариств, командитних товариств.

Здійснення підприємницької діяльності без створення юридичної особи. Особливості діяльності виробничого кооперативу. Особливості діяльності сільськогосподарських обслуговуючих кооперативів.

Об'єднання підприємств: асоціація, корпорація, холдинг, консорціум, концерн.

Тема 6. Види підприємницької діяльності

Виробниче підприємництво як визначальний вид підприємницької діяльності. Комерційне підприємництво та його суб'єкти: товарні біржі, торговельні дома, виставки-продажі, аукціони, ярмарки, заклади оптової та роздрібної торгівлі. Фінансово-кредитне підприємництво та його складові: грошове та інше фінансове посередництво, страхування, допоміжна діяльність у сфері фінансів і страхування.

Тема 7. Державне регулювання підприємництва

Необхідність та сутність державного регулювання підприємництва, його форми та методи: адміністративні, правові, економічні. Прямі та непрямі методи регулювання. Інструменти впливу держави на розвиток підприємництва: податкова політика, цінове та кредитно-грошове регулювання, амортизаційна політика, регулювання зовнішньоекономічної діяльності.

Державна реєстрація суб'єктів підприємництва. Державна підтримка підприємництва. Механізм державної фінансової допомоги суб'єктам підприємництва. Кадрове та інформаційне забезпечення державою підприємницької діяльності. Державні та міжнародні організації, що сприяють розвитку підприємництва.

Тема 8. Мале підприємництво

Місце і роль малого підприємництва в ринковій економіці. Економічна сутність малих підприємств. Переваги та недоліки малого підприємництва. Особливості розвитку малого підприємництва в Україні та за кордоном. Проблеми фінансового забезпечення розвитку малого підприємництва в Україні. Державна підтримка малого бізнесу. Бізнес-інкубатори як форма підтримки малого підприємництва.

Тема 9. Фермерське господарство

Фермерське господарство як форма підприємницької діяльності. Сутність фермерського господарства. Особливості створення та діяльності фермерських господарств в Україні. Тенденції та проблеми розвитку фермерства.

Основні напрямки державної підтримки фермерських господарств. Кредитування підприємців на селі. Роль кредитних спілок у фінансовому забезпеченні фермерських господарств.

Тема 10. Технологія заснування власної справи

Підприємницька ідея та її джерела. Вибір сфери діяльності. Вибір форми організації бізнесу. Вибір способу започаткування бізнесу. Традиційні способи: створення нового підприємства, купівля існуючого бізнесу. Нетрадиційні способи: прямий маркетинг, пересувна торгівля, франчайзинг, надомний бізнес, вихід зі складу великої компанії.

Визначення переваг створюваного підприємництва. Аналіз конкуруючих товарів та підприємств-конкурентів. Вибір організаційно-правових форм господарювання. Пошук джерел фінансування. Оцінка майна. Етапи започаткування власної справи. Засновницькі документи та їх підготовка. Статут підприємництва та засновницький договір. Формування статутного фонду. Порядок відкриття рахунка суб'єкта підприємницької діяльності в установі банку. Бізнес-план та його роль у заснуванні власної справи. Стадії розробки бізнес-плану. Структура та технологія розробки бізнес-плану. Порядок державної реєстрації суб'єктів підприємництва.

Обмеження в підприємстві. Припинення діяльності підприємств.

Тема 11. Фінансування та оподаткування підприємницької діяльності

Джерела фінансових ресурсів підприємництва та процес інвестування. Управління фінансами суб'єктів підприємництва. Роль податків у фінансовій системі підприємництва. Прямі та непрямі податки. Способи сплати податків у підприємстві. Загальна та спрощена системи оподаткування. Єдиний податок. Порядок нарахування та сплати соціальних внесків. Кредитування та його роль у розвитку підприємництва. Особливості надання мікрокредитів суб'єктам підприємництва. Значення кредитних спілок у фінансуванні бізнесу.

Тема 12. Захист бізнесу та підприємницька таємниця

Внутрішні і зовнішні шахрайства. Внутрішнє та зовнішнє забезпечення безпеки бізнесу. Недобросовісна конкуренція. Закони безпеки. Організація системи безпеки. Поняття підприємницької таємниці. Предмет та об'єкти комерційної таємниці. Законодавче врегулювання. Урахування в договірних відносинах. Порядок її розголошення та нагляд за дотриманням. Відповідальність за розголошення таємниці.

Тема 13. Менеджмент у підприємстві

Сутність менеджменту. Система підприємницького управління. Розробка стратегії та бізнес-планування підприємницької діяльності. Організація маркетингу. Організація фінансової діяльності та оптимізація оподаткування. Зовнішньоекономічна діяльність. Ризики підприємницької діяльності та економічна безпека підприємства. Стратегічні помилки в управлінні бізнесом. Помилки в організації фінансової діяльності. Помилки у керівництві поточною діяльністю підприємства. Непередбачені обставини.

Тема 14. Ризики у підприємницькій діяльності

Поняття невизначеності і ризику. Суть підприємницького ризику. Можливі збитки від ризиків. Чинники, що формують підприємницький ризик. Критерії та показники підприємницького ризику. Запобіжні заходи. Способи нейтралізації та мінімізації негативних наслідків можливих ризиків.

Тема 15. Економічна ефективність малого і середнього бізнесу

Поняття економічного ефекту. Ефективність. Показники ефективності використання матеріальних, трудових та земельних ресурсів. Показники ефективності використання основних засобів. Показники ефективності використання оборотних засобів. Показники фінансового стану підприємства.

Тема 16. Особисті якості підприємця та культура підприємництва

Підприємець – ключова фігура ринкової економіки. Права, обов'язки та відповідальність підприємця. Риси характеру підприємця. Оцінювання здатності йти на ризик.

Особисті й суспільні інтереси в підприємницькій діяльності. Вибір й планування кар'єри в бізнесі. Навчання підприємництву та бізнесу. Етика підприємництва. Культура підприємництва.

Список рекомендованої літератури

1. Конституція України. К.: Видання інституту законодавства Верховної Ради України, 1996. 249 с.
2. Господарський Кодекс України: Закон України від 16.01.2003 р. № 436-IV. *Верховна Рада України* : вебсайт. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15#Text>.
3. Про товариства з обмеженою та додатковою відповідальністю : Закон України від 06.02.2018 р. № 2275-VIII. *Верховна Рада України* : вебсайт. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2275-19#n386>.
4. Про господарські товариства : Закон України від 19.09.1991 р. № 1576-XII. *Верховна Рада України* : вебсайт. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1576-12#Text>.
5. Про ліцензування видів господарської діяльності : Закон України від 02.03.2015 р. № 222-VIII. *Верховна Рада України* : вебсайт. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/222-19#Text>.
6. Основи підприємницької діяльності : підручник / [В. М. Марченко, С. О. Тульчинська, І. В. Макалюк та ін.], за редакцією д.е.н., проф. В. М. Марченко, КПП ім. Ігоря Сікорського. К. : КПП ім. Ігоря Сікорського, 2022. 516 с.
7. Гонтарева І. В. Підприємництво : підручник. Харків : ХНУ імені В.Н. Каразіна, 2021. 392 с.
8. Підприємництво в сучасних умовах розвитку України : наук.-практ. посіб. / Антонюк Д. А., Бухаріна Л. М., Онищенко О. А., Шишкін В. О.

Запоріжжя: ЗНУ, 2018. 428 с.

9. Губені Ю. Е. Підприємництво : навч. посібник. Львів : Українські технології, 2012. 568 с.

10. Основи підприємництва: підручник / [Біляк Т. О., Бірюченко С. Ю., Бужимська К. О., та ін.]; під заг. ред. Н. В. Валінкевич. Житомир: ЖДТУ, 2019. 493 с.

11. Підприємництво: підручник / С. В. Панченко, В. Л. Дикань, О. В. Шраменко [та ін.]. Харків: УкрДУЗТ, 2018. Ч. 1. Теоретичні основи організації підприємницької діяльності. 241 с.

12. Підприємництво, торгівля та біржова діяльність: підручник / за заг. ред. д.е.н., проф. І. М. Сотник, д.е.н., проф. Л. М. Таранюка. Суми : ВТД «Університетська книга», 2018. 572 с.

13. Підприємництво. Практикум: навч. посібник / І. І. Мазур, О. В. Євтушевська, Н. І. Ігнатович та ін.; за ред. І. І. Мазур; Київський національний університет ім. Т. Шевченка. Київ: Київ. ун-т, 2016. 255 с.

14. Карпюк Г. І. Основи підприємництва : навч. посіб. для здобувачів професійної (професійно-технічної) освіти. URL : <https://www.undp.org/sites/g/files/zskgke326/files/migration/ua/Basics-of-entrepreneurship.pdf>.

ПРИКЛАДИ ЗАВДАНЬ

1. Термін «підприємництво» в науковий обіг ввів:

- а) Адам Сміт;
- б) Річард Кантільйон;
- в) Йозеф Шумпетер;
- г) Михайло Туган-Барановський.

2. Підприємництво – це:

- а) самостійна систематична господарська діяльність, що здійснюється суб'єктами господарювання, спрямована на досягнення економічних, соціальних та інших результатів без мети одержання прибутку;
- б) господарська діяльність організації, створеної і зареєстрованої у встановленому законом порядку, певним чином організованої як єдине ціле, що має організаційну структуру і органи, які здійснюють її правоздатність;
- в) самостійна, ініціативна, систематична, на власний ризик господарська діяльність, що здійснюється суб'єктами господарювання з метою досягнення економічних і соціальних результатів та одержання прибутку;
- г) діяльність, орієнтована на одержання прибутку, яка охоплює систему цілеспрямованих заходів, процедур та видів робіт, що пов'язані із забезпеченням рентабельного функціонування в умовах товарно-грошових відносин.

Порядок проведення та оцінювання результатів комплексного вступного випробування за фахом

На фаховому вступному іспиті абітурієнт отримує тестове завдання, бланк результатів тестування та титульний аркуш зі штампом Приймальної комісії університету. Фаховий вступний іспит проводиться в письмовій формі або на основі індивідуальної усної співбесіди. Перед вступним іспитом представники приймальної комісії проводять інструктаж щодо порядку виконання вступного тестового завдання.

На бланку результатів абітурієнт вказує за номером тесту варіант правильної відповіді. Виправлення, декілька позначень і відсутність результату за варіантом відповіді зараховуються як невірний розв'язок тесту. Не допускаються будь-які умовні позначки на бланку результатів тестування та титульному аркуші.

Тестове завдання містить 50 питань з однією правильною відповіддю. Кожна правильна відповідь оцінюється у чотири бали. Максимально можлива кількість набраних балів після складання фахового іспиту – 200. Кількість балів необхідна для участі в конкурсі повинна дорівнювати або бути більшою за 100.

Тривалість тестування – 120 хвилин.

Зарахування для навчання до Поліського національного університету здійснюється за рейтинговою системою.